

**ПРИВАТНІ КНИГОЗБІРНІ
ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
УКРАЇНИ імені В. СТЕФАНИКА У «СЛОВНИКУ»
ІВАНА ЛИСЕНКА: НОТАТКИ НА ПОЛЯХ**

Маргарита Кривенко

*науковий співробітник науково-дослідного відділу історичних колекцій
ЛННБ України ім. В. Стефаніка, канд. іст. наук*

Проаналізовано «Словник українських приватних бібліотек» Івана Лисенка у контексті вивчення і наукової реконструкції історичних колекцій ЛННБ України ім. В. Стефаніка як вагомій складовій національної культурної спадщини. Особливу увагу звернуто на джерелознавчий аспект дослідження.

Ключові слова: *приватні бібліотеки, історичні колекції, наукова реконструкція, довідкова література, джерельна база.*

In the article «Dictionary of Ukrainian Private Libraries» by Ivan Lysenko in the context of investigation and scientific reconstruction of historical collections of Vasyl Stefanyk Lviv National Scientific Library of Ukraine as important part of national cultural heritage is analysed. The special attention is paid to sources aspect of research.

Keywords: *private libraries, historical collections, scientific reconstruction, reference books, sources base.*

Проанализирован «Словник українських приватних бібліотек» Івана Лысенко в контексте изучения и научной реконструкции исторических коллекций ЛННБ Украины им. В. Стефаніка как важной составляющей национального культурного наследия. Особенное внимание уделено источниковедческому аспекту изучения.

Ключевые слова: *частные библиотеки, исторические коллекции, научная реконструкция, справочная литература, источниковедческая база.*

«Реконструкція особистих бібліотек визначних діячів національної культури — це те, що нам нині залишається робити замість того, аби своєчасно дбати про збереження цих бібліотек, а відтак — примноження нашого духовно-інтелектуального скарбу» [46, с. 657].

«Словник українських приватних бібліотек» Івана Лисенка, що вийшов друком у київському видавництві «Рада» 2009 р. [29], є, за словами самого автора, «першою спробою представити в одному виданні відомості про бібліотеки та їх фундаторів від найдавніших часів до 20 століття в Україні» [29, с. 3], і, безперечно, позитивним кроком до заповнення прогалини у вітчизняній бібліотекознавчій та книгознавчій науках. В Україні не так часто з'являються подібні синтетичні праці, адже це складна і тривала робота (як тут не віддати належне західним сусідам [51; 57-63]), тоді як потреба саме у довідковій літературі бібліотекознавчого спрямування зростає на тлі сучасного поштовху зацікавленості та досліджень історії бібліотек, зібрань, колекцій як вагової складової національної культурної спадщини.

Поява цього енциклопедичного видання дещо спростовує твердження Олеса Федорука — рецензента каталогу бібліотеки Івана Франка, який, характеризуючи стан справ з вивчення і збереження приватних книгозбірень в Україні, констатує, що «в українському суспільстві ще немає достатнього розуміння того, що особисті бібліотеки акумулюють не лише знання, вони є невід'ємними частинами духовного розвитку нації, її шляхетним обличчям» [46, с. 658].

Отож гарна сама ідея підготовки такого затребуваного узагальнюючого видання. Тому особлива цінність цієї ошатно виданої, хоча невеликої за обсягом, як для подібних видань, книжки (215 с.), передусім у тому, що її написала одна людина, а не академічна інституція з командою фахівців. Іван Лисенко взявся за копітку і досить масштабну працю: здійснив пошукову роботу з виявлення, відстеження і відбору матеріалу, що хронологічно охоплює значний історичний період (майже два тисячоліття) і помістив під однією палітуркою в алфавітному порядку (тому й «Словник») інформацію про понад 800 історичних колекцій* та їхніх власників («Автор свідомо обмежився лише тими фондоутворювачами бібліотек, які уже від нас відійшли») [29, с. 3].

---

* Історична колекція — завершена колекція, поповнення якої припинилося з різних причин (ліквідація установи, смерть власника, націоналізація тощо) незалежно від часу закінчення самостійного існування.

Ім'я Івана Максимовича Лисенка* добре відоме шанувальникам красного письменства та музичного мистецтва незалежної України (до того часу він був у списку заборонених авторів). Результатом його багатолітньої невтомної науково-творчої діяльності на історико-культурній ниві стала чимала кількість різножанрових публікацій, серед яких особливе місце посідають енциклопедичні праці, окремі з них уже витримали по декілька перевидань. Зокрема, за авторства дослідника вперше у вітчизняному інформаційному просторі з'явилася низка об'ємних, з великою кількістю статей-гасел (понад 1 000) і багатоілюстрованих, біографічних словників діячів національної культури**.

Варто зазначити, що майже всі названі праці Івана Лисенка — «безперечного лідера музичної довідково-бібліографічної справи» [12], дочекалися схвальних відгуків та найвищої оцінки в Україні та за кордоном*** як цінні біографічні джерела та «надійні підвалини» [35] для подальших різноаспектних досліджень. Попри певні претензії щодо повноти і точності вміщених матеріалів (слід враховувати їхню величезну кількість), рецензенти відзначають незаперечний внесок «самодостатнього автора-енциклопедиста» із зібраним ним унікальним літературно-музичним архівом, фонотекою та письменницьким доробком в українську історико-культурну інформатику.

---

* **Лисенко Іван Максимович** (н. 21.08.1938, с. Черемушна, Валківський р-н, Харківська обл.) — український письменник, музикознавець, літературознавець, краєзнавець, журналіст, видавець. Член НСЖУ (1977) та НСПУ (2005). Засл. діяч мистецтв України (2009). Докладніше див.: [9a; 39a].

** «Словник співаків України» (Київ, 1997), «Словник музикантів України» (Київ, 2005), «Співаки України : енцикл. видання» (Київ, 2011, 2012), «Словник опер» (Житомир, 2014); 3-томна «Валківська енциклопедія» (Київ, 2000, 2006, 2008) — перша в Україні регіональна енциклопедія, в якій, окрім відомостей про відомих краян в галузі культури, освіти, медицини, техніки та громадської діяльності, є й описи приватних бібліотек, музеїв, архівів нині діючих і тих, що були знищені в різні часи; та ін. «Вогнища української культури : енцикл. словник» (Житомир, 2014), висвітлюючи історію українських культурних товариств, салонів, хорів, оркестрів, театрів, містить чимало біографічної інформації.

*** Серед них [2a; 7a; 7б; 22a; 28a; 35; 35a; 35б].

Наприкінці 2012 р. автор подарував «Словник українських приватних бібліотек» Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаника (далі — ЛННБ України ім. В. Стефаника) і він не залишився поза увагою науковців, причетних до історико-бібліотекознавчих досліджень, зокрема, працівників науково-дослідного відділу історичних колекцій (далі — ВІК) Львівської академічної установи, серед яких — автор цих рядків.

Спочатку про те, звідки такий інтерес до цієї книжки і що спонукало відгукнутися на її появу.

Серед основних завдань ВІКу — виявлення, вивчення, складання документації та наукова реконструкція бібліотечних колекцій, зібрань, особистих бібліотек та рукописних матеріалів в Україні й за кордоном. Передусім досліджуються і документуються історичні колекції, пов'язані з Галичиною і Львівською академічною бібліотекою. Як відомо, ЛННБ України ім. В. Стефаника (у 1940-х рр. — Львівська філія Бібліотеки АН УРСР) була створена на базі трьох найбільших бібліотек західного регіону (НТШ, Оссолінеуму, Народного Дому). До неї влилася велика кількість інших відомчих, приватних бібліотечних, архівних, музейних зібрань (за дуже приблизними підрахунками — їх понад 500 [45, с. 117]). Внаслідок суспільно-історичних умов вони зазнали націоналізації, реорганізації, переміщень, втрат і нині розпорошені в найбільшому книгозборищі Західної України. Окремі частини цих історичних колекцій були переміщені не лише до інших архіво-, бібліотеко- й музеєзборищ Львова та Києва, а й вивезені за межі держави (Росія, Польща) й тепер не завжди доступні для дослідників. Слід зазначити, що процеси концентрації фондів здебільшого відбувалися без належного документального оформлення їхнього походження.

Таким чином, основна, особливо цінна частина ретроспективного фонду ЛННБ України ім. В. Стефаника походить саме з тих історичних колекцій, які не збереглися окремими комплексами (за винятком поодиноких топографічно виділених книжкових формувань: П. Бажанського, акад. М. Возняка, А. Петрушевича та ін.). Для їх виявлення, опису, наукової реконструкції у науково-дослідному ВІК розроблено методику їх документування, спрямовану на здійснення якісного обліку різноманітних за видами, типами,

складом історичних колекцій Львівської академічної книгозбірні, та для державної реєстрації як об'єктів національної спадщини*.

Оскільки робота відділу не пов'язана безпосередньо з бібліотечним фондом (відділ не є фондозберігачем, тому його співробітники не здійснюють фізичний опис колекції), це завдання реалізується через формування документаційно-інформаційної бази даних про виявлені колекції у вигляді паспортів на них.

Укладання паспорта передбачає внесення відомостей до 12 інформаційних полів. Його основними елементами є: назва колекції, історична довідка про фондоутворювача та колекцію, кількісна та видова характеристика, інформація про сучасне місце зберігання, джерела його заповнення. Цей процес вимагає пошуку, ретельного опрацювання та аналізу чималої кількості різноманітних джерел (передусім, це архівні документи і рукописні матеріали, а також різнопланові публікації, власне примірники, бібліотечний ДБА, Інтернет-ресурси тощо). Від правильного вибору джерел інформації про колекцію (їх повноти, достовірності, доступності) значною мірою залежить якісне наповнення бази даних, а отже, «точка опори» вартісного науково-пошукового дослідження про конкретну колекцію.

На 2014–2016 рр. на основі паспортів заплановано підготовку та видання путівника «Приватні бібліотеки українських діячів у фонді ЛННБ України ім. В. Стефаника».

Отож зрозумілою є наша особлива зацікавленість «Словником українських приватних бібліотек» Івана Лисенка, з якого сподівались почерпнути потрібну інформацію. Слід зазначити, що наша база даних поповнилася цінними відомостями про приватну книгозбірню українського публіциста, письменника-перекладача, педагога, громадського діяча Олександра Борковського (1841–1921), які будуть використані для відтворення історії Самбірського музею «Бойківщина», наукової реконструкції долі (розпорошення і знищення) музейних експонатів, архіву та бібліотеки цього знаного регіонального осередку культури. До здобутків рецензованого видання потрібно зарахувати і нове прочитання історії окремих книгозбірень, зокрема Рівненської гілки родини польських магнатів Любомирських, а також просвітителя, філософа і юриста Петра Лодія (1764–1829), який «перед своєю кончиною заповів

* Детальніше див. [25; 25a].

частину бібліотеки львівському монастирю св. Онуфрія. Решта книгозбірні перейшла до його сина, відомого рос. оперного співака Андрія Нестерова» [29, с. 105]. Увагу привернули словникові статті про книгозбірні українських мистецтвознавців Павла Жолтовського (1904–1986) і Мар'яна Мандибури (1930–2005) (у виданні — Магдебурі) і спонукали до активних пошуків додаткових джерел про ці львівські збірки*.

Водночас доводиться констатувати, що рецензоване видання не позбавлене серйозних помилок та суттєвих неточностей, що і стало приводом його «доопрацювати» — ліквідувати численні знаки запитання на полях, які потребують уточнень, спростувань, коментарів, доповнень тощо**. Якщо взяти до уваги, що «це лише перша спроба узагальнити, підсумувати наші духовні багатства та їхні втрати і дати поштовх для активної роботи дослідникам у цій царині» [29, с. 5], то можна вважати, що мотивація створення цього видання виправдана.

Звісно, наші питання будуть стосуватися, передусім, словникових статей про історично пов'язані з нашим краєм бібліотеки (у виданні їх нарахували близько 60), більшість з яких сьогодні зберігається у фонді ЛННБ України ім. В. Стефаніка. Подібні критичні зауваження вже висловили й інші дослідники, зокрема щодо приватних книгозбірень Ю. Меженка [14, с. 69] та М. Грушевського [38, с. 46; 39, с. 452].

Найперше питання виникає з приводу не зовсім вдало сформульованої назви «Словника» через розмитість поняття «українські бібліотеки». З назви випливає, що у виданні зібрані відомості лише про приватні бібліотеки українського походження. Натомість, І. Лисенко конкретизує, що «мова йде не лише про суто українські», а й польські, німецькі, російські бібліотеки, які діяли в Україні в різні часи, а також «українські бібліотеки, які формувалися за межами України» [29, с. 3]. Враховуючи принципи відбору матеріалів до видання за територіальною і національною ознаками (провенієнціями), назва могла би звучати, скажімо, так: «Приватні

---

* Автор висловлює щирі вдячність завідувачу наукової бібліотеки Інституту народознавства НАН України Вірі Яблонській за надані відомості.

** Автор висловлює щирі подяки співробітникам ВІКУ Г. Сварник, Р. Дзюбану, Л. Кусий за допомогу в написанні статті.

бібліотеки України» (аналогічно до попередніх енциклопедичних праць автора). З іноземних видань назвемо, як приклад, інформатор «Бібліотеки на східних землях II Речі Посполитої», який включає також дані про українські колекції з колишніх східних земель Речі Посполитої, які зараз належать до території сучасної України [51].

Окрім того, на нашу думку, це видання, за жанровим окресленням, швидше відповідає «Довіднику» або «Енциклопедичному словнику», чи, радше, «Матеріалам до «Енциклопедичного словника» з огляду на його обсяг і змістове наповнення. Не зрозуміло також, якими критеріями керувався І. Лисенко, здійснюючи відбір історичних колекцій — за суспільно-культурною значущістю книгозбірень, обсягами їхніх фондів, кількістю зібраного матеріалу тощо. Шкода, що до видання, яке ознайомлює із найбільшими і найціннішими українськими збірками, не потрапила, наприклад, інформація про бібліотеки видатного українця-славіста Дмитра Чижевського [50] (за національною провенієнцією) та вірменського архієпископа Юзефа Теодоровича (15-20 тис. книг) (за територіальною ознакою). У формат цього тематичного «Словника» вписуються також бібліотеки українського громадсько-політичного діяча, адвоката Євгена Олесницького — обсягом 2 450 прим., українського мовознавця Івана Зілинського — 2 406 прим., українського лікаря Івана Куровця — 1 030 прим. та інші, які свого часу увійшли до складу Бібліотеки НТШ як меморіальні книгозбірні. Не враховано також бібліотеки священників і культурно-громадських діячів Івана Лаврівського та Івана Снігурського (з фондами відповідно 14 139 та 2 096 тт.), які стали основою унікального зібрання Бібліотеки Перемиської греко-католицької митрополичої капітули [23]. Немає відомостей і про бібліотеку (бл. 4 000 прим.) громадсько-політичного та церковного діяча, перемиського крилошанина Григорія Шашкевича (1809–1888) — дядька Маркіяна Шашкевича. І це лише окремі приклади з довгого переліку імен.

Якщо взяти до уваги, що «найцікавіші частини словника» передруковано в київському часописі «Шкільна бібліотека» [30], то шкода, що з цього джерела школярі не дізнаються про згадані визначні постаті української науки і культури. А також через численні фактографічні огріхи і друкарські помилки, якими рясніє видання, учнівська молодь отримує неякісну інформацію. Передусім, це стосується:

а) дат життя власників книгозбірень (А. Ангеловича, І. Мандичевського, А. Петрушевича, Ф. Ржегоржа);

б) кількісних даних збірань (наприклад, у «Словнику» подано, що книгозбірня Є. Барвінського «була одна з найбільших приватних бібліотек у Львові», її фонд «становив 20 000 томів», насправді, за джерелом, на яке покликається І. Лисенко, — 2 000);

в) географічних назв (у гаслі про бібліотеку А. Сапіги зазначено, що вона «містилася в с. Красичин (тепер Кам'янсько-Бузького р-ну Львівської обл.)», тоді як йдеться про Красичин в Польщі біля Перемишля);

г) важливих фактів з історії колекції (зокрема, коли читаємо, що А. Шептицький «частину своїх книг виділив на організацію у Львові студентської громадської бібліотеки», мабуть, слід розуміти, що це книгозбірня «Студіону» у Львові (1909–1940), яку заснував митрополит при монастирі Студійського уставу [24]); чи «частина бібліотеки А. Петрушевича під час війни 1941–44 була вивезена до Росії (досі не повернута)» — очевидно, мається на увазі події Першої, а не Другої світової війни (березень 1915 р.), коли під час російської окупації Львова частину бібліотеки А. Петрушевича (зокрема її кириличну колекцію) було вивезено до Ростова-Дону, звідки повернуто не в повному обсязі [22, с. 324].

д) стану зберігання колекції (зазначено, наприклад, що книгозбірні О. Кониського, О. Огоновського, М. Шашкевича, А. Шептицького зберігаються окремими колекціями, насправді — вони розпорошені у фонді ЛННБ України ім. В. Стефаника. А книгозбірня Я. Головацького, яка, за «Словником», «з 1940 перебуває у складі Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника», є типовим прикладом розпорошення історичної колекції не лише в одному сховищі однієї держави, а й в різних установах різних країн: зокрема, її частини нині знаходяться в бібліотеці Вільнюського університету, Національній бібліотеці Росії в Санкт-Петербурзі та ін. установах) [16, с. 23-24] тощо.

Наступне, і чи не основне, питання постає при ознайомленні з не вельми широкою джерельною базою названого дослідження, яку І. Лисенко обмежує однією-двома пристатейними позиціями, часто дубльованими, а в більшості випадків вона зовсім відсутня. Хоча у передмові зазначено, що «під кожною статтею подається література чи архівні матеріали (якщо вони існують)» [29, с. 5].

До того ж видається не зовсім коректним опиратися на джерела XIX чи початку минулого століття (хоча вони є не менш вартісними і подають часто маловідому, а то й невідому широкому загалу інформацію)*, тоді як на час підготовки «Словника» вже були введені до наукового обігу десятки новіших досліджень. Можна лише шкодувати, що при підготовці словникових статей автор не врахував таких публікацій:

а) про бібліотеку А. Петрушевича та «Народного дому» і збірок, які туди увійшли (зокрема, П. Лисинецького) [19-21] (бібліографія вичерпується друкованим джерелом 1911 р.);

б) про приватні книгозбірні, чиї фонди в різні часи увібрала бібліотека НТШ [4; 11; 41] (обмежується джерелом 1923 р.);

в) про книгозбірню Ф. Ржегоржа (треба було врахувати не лише публікацію 1891 р., а й «новіші» — 1982 р. та 1993 р. [6; 8];

г) про книгозбірню М. Менцинського — опублікований 1994 р. [36] каталог цієї бібліотеки;

д) численні сучасні дослідження у статті про Бібліотеку Оссолінських [53; 54] (у гаслі обмежено 1968 р.).

У цьому контексті не можна оминати «сенсаційного» твердження І. Лисенка про обмін культурними цінностями. У вступній статті він констатує, що «значна частина польської бібліотеки Оссолінських, яка опинилася в Україні, тепер передана Польщі, а остання, в свою чергу, повертає нам українську книгу» [29, с. 5]. Якщо йдеться про складні питання реституції культурних цінностей після Другої світової війни, то передачі українською стороною книжкових видань з колишнього львівського Оссолінеуму (який «опинився» у Львові внаслідок його заснування тут) до новоствореного Національного закладу ім. Оссолінських у Вроцлаві тривали аж до 1985 р.** На жаль, переміщені з України культурні

---

* Ми взяли до уваги потребу опрацювання цих довідкових видань, оскільки вони містять цінну інформацію, що стосується нашого регіону. Зокрема в «Адресной книге русских библиофилов», складеної М. Я. Параделовим (Москва, [1904]), зафіксовано, що на 1904 р. — час виходу довідника М. Параделова, бібліотека Є. Барвінського налічувала 2 000 т.; М. Грушевського — 1 700 т.; І. Франка — близько 3 000 т.

** Про це докладно див.: [33]. Готується до друку другий том збірника, який охоплюватиме події від 1946 р. до сьогодні.

цінності так і не дочекалися свого повернення ні через західний, ні через північно-східний державний кордон.

Зазначені прогалини в джерельній базі словникових статей зумовили їх типові суттєві вади.

До них належить, по-перше, брак елементарної фактологічної інформації: зазначення імені, дат життя власника книгозбірні, роду занять тощо. Адже знання біографії власника допомагає зорієнтуватися у складі і змісті бібліотеки, джерелах комплектування, встановити її місцезнаходження. Так, у гаслі про бібліотеку графа Баворовського слід було подати ім'я власника, дати життя, конкретизувати характер його діяльності, зазначити, що для громадськості вона була відкрита у 1900 р. як Бібліотека фундації графа Віктора Баворовського тощо. Окрім польського перекладача, поета, колекціонера і мецената, графа Віктора Баворовського (1826–1894), це стосується і польського історика літератури, архівіста, бібліотекаря, бібліографа Кароля Бадецького (1886–1953); єпископа Української греко-католицької церкви, церковного письменника Йосифа Боцяна (1879–1926); українського письменника Євсевія Грушкевича ([1855]–1890); секретаря окружного суду в Перемишлі, члена багатьох руських товариств Павла Лисинецького ([1836]–7.XI.1890); галицького політичного і громадського діяча, публіциста Володимира Козловського (1858–1917); греко-католицького священника, церковного і політичного діяча, історика, археолога, філолога та етнографа Антона Петрушевича (1821–1913); греко-католицького священника, викладача літургії у Львівській Духовній Семінарії, українського диригента, музичного діяча і критика Володимира (Домета) Садовського (1865–1940) та багатьох інших відомих осіб.

По-друге, залучення чималої кількості праць книгознавчого і бібліотекознавчого спрямування (наукових статей, каталогів, монографій, історичних нарисів, збірників документів і матеріалів), у т. ч. напрацьовань науковців ЛННБ України ім. В. Стефаника*, а також польських колег [52; 55; 56; 62; 63], звідки можна отримати достовірну інформацію, сприяло би повнішому уявленню про кількісні характеристики бібліотек (передусім, В. Баворовського, Є. Грушкевича, О. Кониського, П. Бажанського, К. Бадецького, О. Огоновського), їх складу і предметно-тематичного змісту («книги з

* Більшість цих праць зареєстровано в бібліографічних покажчиках видань бібліотеки та літератури про її діяльність: [31; 32; 34].

питань...» — це не жанрова специфіка, як пише автор, а представлення різних галузей знання) фондів бібліотек у різні періоди існування (йдеться, серед інших, про книгозбірні І. Свенціцького, Ф. Ржегоржа, І. Мандичевського).

Врешті, широке використання цих та інших опублікованих і неопублікованих матеріалів дало б можливість уникнути суттєвих прогалин і перекручень у висвітленні важливих фактів їхньої, часто доволі складної і драматичної, історії (про що побіжно сказано у «Вступному слові»), процесів переміщень, розпоршень і втрат, місцезнаходження та сучасного стану зберігання книжково-рукописних колекцій. Передусім, це стосується книгозбірень М. Шашкевича, Є. Барвінського, Ф. Максименка, П. Лисинецького, В. Щурата, а також родинних бібліотек Любомирських, Павликовських, Сапіг, Чарнецьких. Не можна також проігнорувати той факт, що у 1946 р. М. Возняк придбав львівську бібліотеку М. Грушевського [7, с. 462], щоб не допустити її знищення, а також для матеріальної допомоги вдові вченого, що обов'язково має бути відображено у статтях про книгозбірні цих відомих діячів національної культури. Ці факти не просто реєструють зміну власника книгозбірні — вони є яскравим прикладом репресивних процесів щодо чільних представників української науки і культури в радянський період історії.

Не вказавши критеріїв відбору джерел, наводячи обмаль пристатейних покликань, ігноруючи архівні документи, не подаючи переліку використаних джерел чи принаймні їх текстової характеристики, І. Лисенко тим самим позбавив читача можливості звернутися до тих інформаційних джерел, на підставі яких готував гасла та будував свої твердження. Наприклад, дуже інтригуюча інформація про те, що книгозбірня Маркіяна Шашкевича, яка нараховувала 6 000 томів (!), «у 1940 була передана до Львівської наукової бібліотеки, де й нині міститься в окремому фонді», не підтверджена документально. Тоді як за доступними нам джерелами, і досі «доля книжок, як і рукописів Маркіяна Шашкевича (1811–1843), мало відома дослідникам» [16, с. 24]. Не менший сумнів викликає підстава, на основі якої наведена кількість книг у бібліотеці М. Возняка (84 000 томів!), тоді як відомо, що на 1955 р. (час передачі її до ЛНБ ім. В. Стефаніка) вона нараховувала 6 718 назв або 9 851 томів [7, с. 460]. На жаль, І. Лисенко документально не обґрунтував і кількісні характеристики інших

приватних книгозбірень, які мають сумнівний вигляд (Я. Головацького, О. Маковея, І. Мандичевського, Ю. Медвецького, О. Огоновського, Ф. Ржегоржа, І. Свенціцького).

За останні роки з'явилося чимало наукових досліджень не лише працівників інституцій Львова (Національного музею у Львові ім. А. Шептицького, Історичного музею, Музею історії релігії, Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка та ін.), а й, скажімо, Києва, які значною мірою доповнюють і розширюють інформаційну базу про ряд приватних бібліотек, зокрема тих, про які йдеться на сторінках «Словника» І. Лисенка (книгозбірні М. Грушевського, В. Садовського, М. Павлика, І. Свенціцького, Я. Дашкевича, Ф. Максименка та ін.): статті [9; 38; 39; 42; 44; 49], збірники документів і матеріалів [33], монографії [27; 28], каталоги [3].

Аби не бути голослівними, наведемо кілька прикладів можливих варіантів гасел, використовуючи лише джерела, що побачили світ до 2009 р. — часу публікації рецензованого видання. Для унаочнення та порівняння подаємо їх у таблиці, де у лівій колонці курсивом виділено текст, який викликає запитання.

<i>У «Словнику» І. Лисенка</i>	<i>Можливий варіант гасла</i>
<p><i>Бадецького</i> Бібліотека. <i>Належала львівському міщанину Бадецькому</i>. Формувалася у 30–40-х роках 20 ст. <i>Про її жанрову специфіку відомостей немає</i>. Пізніше, очевидно, була передана до <i>Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника</i>.</p>	<p>Бадецький Кароль (28.01.1886, Львів — 10.02.1953, Краків) — польський історик літератури, архівіст, бібліотекар, бібліограф. Директор Архіву давніх актів м. Львова (1915–1917, 1937, 1941–1944), Музею ім. Яна Собеського (нині Львівський історичний музей) (1939), Національної галереї (1939); організатор Публічної бібліотеки м. Львова, працівник бібліотеки Львівського університету (1941, 1944–1945). 1945 р. переїхав до Кракова, працював у відділі Головної дирекції бібліотек Міністерства освіти, у Ягеллонській бібліотеці; директор Бібліотеки НЗіО у Вроцлаві (1949–1950); хранитель і завідувач відділу стародруків Ягеллонської бібліотеки у Кракові (1950–1953) [43]. Численна бібліотека, зібрана</p>

	<p>у львівський період, складалася з книжок, брошур, аркушевих видань літературно-історичного спрямування: посібники з історії і теорії польської літератури, Леополітана, монографії про міста Східної Галичини тощо. Мала свій екслібрис [51, s. 358].</p> <p>Перейшла до Публічної бібліотеки м. Львова (відкрита 21 листопада 1938 р.) [61, s. 191].</p> <p>Нині розпорошена в бібліотеці ЦДІА України у Львові [48, с. 377].</p> <p>Частина архіву (рукописів) зберігається в Ягеллонській бібліотеці у Кракові, значна частина — в Оссолінеумі у Вроцлаві [62, s. 110, 490, 500]; незначна — у ЦДІА України у Львові (ф. 138, спр. 72, 1846, 1905–1939 pp.) [48, с. 330].</p>
<p>Козловського В. Бібліотека. Належала львівському історику В. Козловському. Формувалася в кінці 19 — на поч. 20 ст. у Львові. Фундатор збирався писати історію Галичини і все життя збирав книги й рукописи, які мали відношення до цього регіону України за 1751–1916. Свою бібліотеку й архів (480 папок) він 1923 передав до «Оссолінеуму» у Львові. У 1940 все це зібрання перейшло до Львівської наукової бібліотеки (тепер — бібліотека ім. В. Стефаника).</p>	<p>Козловський Володимир (8.XII.1858 — 1917, Львів) — галицький політичний і громадський діяч, публіцист; депутат австрійського парламенту (з 1888 р.) і Галицького крайового сейму (з 1889 р.), президент Галицького господарського товариства, директор Земельного кредитного товариства у Львові (1911–1916) [37, с. 99].</p> <p>Наукова бібліотека нараховувала близько 20 000 томів, зокрема книжки, часописи, брошури, рукописи з ділянки публіцистики, історії, соціологічно-політичних наук. Включала архів з 480 тек і фасцикулів з матеріалами до історії Галичини 1751–1916 pp. Після смерті власника була подарована львівському «Оссолінеуму» [61, s. 239], фонди якого в 1940 р. перейшли до філіалу Бібліотеки АН УРСР (тепер ЛННБ України ім. В. Стефаника). Нині архів — т. з. «Теки Козловського» зберігаються у відділі рукописів ЛННБ</p>

	<p>України ім. В. Стефаніка (ф. 59) [37, с. 99-103]. Книжкова колекція розпорошена у фонді ЛННБ України ім. В. Стефаніка.</p>
<p>Ржегоржа Ф. Бібліотека. На- лежала відомому чеському етнографу, досліднику укр. народного побуту й фольк- лору в Галичині Франтішеку Ржегоржу (1857–1999). Його «українська» бібліотека фор- мувалася в Галичині в кінці 19 ст., куди він неодноразо- во приїздив для своєї нау- кової роботи. <i>Її фонд ста- новив 1 500 томів. У основі зібрання були книги з укр. етнографії, історії, гео- графії та природознавства.</i> У червні 1890 він подарував частину цієї книгозбірні (409 творів у 506 томах) львівському т-ву «Просвіта». Вартість цих книг — 1 300 злотих. А в 1940 це зібрання було передане до Львівської наукової бібліотеки, де вона міститься і нині в окремій колекції. Літ.: Б. п. Бібліотека Ф. Рже- горжа. — Діло. — 1891. — 20 березня.</p>	<p>Ржегорж Франтішек (16.12.1857, с. Сте- жери поблизу м. Градець-Кралове — 6.10.1899, Прага, Чехія) — чеський пись- менник, вчений-етнограф, колекціонер, бібліофіл. Народився в родині селянина. Почат- кову школу закінчив у рідному селі, середню освіту здобув у Вищій реальній школі в м. Градець-Кралове (1877). У 1877 р. сім'я переселилася до Галичини (тепер с. Вовків Перемишлянського р- ну Львів. обл.). У 80-х рр. XIX ст. Ф. Р. розпочав колекціонерську та науково- дослідну діяльність з вивчення народ- ного побуту та фольклору на західно- українських землях, де він проживав до середини 1890 р. З 1893 р. жив і пра- цював у Празі: спочатку в Промисло- вому музеї, згодом і до кінця життя — у Празькій міській бібліотеці на посаді помічника бібліотекаря. Похований на Ольшанському кладовищі [6, с. 37-39]. Зібрану під час перебування в Галичині колекцію українських видань — «ук- раїнську» («малоруську») бібліотеку (понад 2 000 томів), наприкінці 1893 р. Ф. Ржегорж передав Музеєві Чеського королівства в Празі і поповнював її до кінця життя. Сьогодні ця колекція збе- рігається у бібліотеці Національного музею у Празі [8, с. 136; 6, с. 41]. У 1890 р., від'їжджаючи з Галичини, Ф. Ржегорж подарував бібліотеці львів- ського товариства «Просвіта» свою ко- лекцію чеських видань, т. з. «чеську» бібліотеку (409 творів у 506 т., вартістю</p>

1 300 золотих рейнських), з умовою «оформити і зберігати її як окрему збірку» [6, с. 41]. Повернувшись до Чехії, продовжував її поповнювати. У бібліотеці «Просвіти» колекція Ф. Ржегоржа, яка нараховувала 1 163 книжки [40, с. 572], була упорядкована, опрацьована, промаркована штампом «Бібліотека «Просвіти». Дар Франтішка Ржегоржа» і розміщена, згідно з волею вченого, в окремій шафі. У 1926 р. у складі переданих «Просвітою» книжкових і рукописних збірок, опинилася в Бібліотеці НТШ, де зберігалась як одна з 14 меморіальних бібліотек. У січні 1940 р. Бібліотека НТШ була націоналізована й увійшла до складу Львівської філії Бібліотеки АН УРСР (тепер ЛННБ України ім. В. Стефаника). Під час переінвентаризації колекцію Ф. Ржегоржа було розформовано. У 1957 р. з нагоди фестивалю у Львові, присвяченого 100-річчю від дня народження чеського етнографа, було здійснено спробу фізичної реконструкції, книжки знов упорядкували і промаркували штампом «Збірка Ф. Ржегоржа». Всі брошури та інші неоправлені книжки було переплетено [6, с. 42]. Сьогодні вона налічує 1 500 книжок і журналів; представляє чеську художню, краєзнавчу, етнографічну, історичну літературу XIX ст.; зберігається як окрема колекція у спеціальній шафі Ф. Ржегоржа у відділі україніки ЛННБ України ім. В. Стефаника (зі своєю давньою металевою табличкою з написом «Бібліотека Франтішека Ржегоржа» [8, с. 136]. Решта колекції Ф. Ржегоржа розпорощена у фонді ЛННБ України ім. В. Стефаника (за топокаталогом ОРФу).

Свенціцького І. С. Бібліотека. Належала відомому укр. філологу-славісту Свенціцькому Іларіону Семеновичу (1876–1956). Формувалася в кінці 19 — 1-й пол. 20 ст. у Петербурзі, Відні та Львові. У основі бібліотеки були рідкісні книги з мистецтвознавства, філології та художня література. *Її фонд становив 425 томів.* Була також велика колекція білоруських рідкісних видань. Після його смерті книгозбірня передана нащадками до Львівської наукової бібліотеки, де міститься й нині в окремому фонді.

Свенціцький Іларіон (7.04.1876, м. Буськ, тепер Львів. обл. — 18.09.1956, м. Львів) — український вчений-славіст (1944–1950 — завідувач кафедри слов'янської філології ЛДУ ім. І. Франка), мистецтвознавець, музеолог (1905–1952 — директор Національного музею у Львові), палеограф, етнограф, книгознавець, педагог, громадський і культурний діяч, дійсний член НТШ з 1914 р. [15].

За «Хроніками НТШ», у 1905–1938 рр. І. Свенціцький подарував Бібліотеці НТШ 365 од.

Приватне зібрання вченого, яке знаходилося у Львові на вул. Драгоманова, 42, налічувало понад 2 000 томів гуманітарного спрямування.

У 1969 р., згідно з волею власника, частину книгозбірні — білоруську (424 книги) спадкоємці передали до відділу рідкісної книги ЛНБ ім. В. Стефаника [1; 5; 8, с. 134-136]. Згідно з актом передачі «білоруськи» з книгозбору професора І. С. Свенціцького у відділ рідкісної книги Львівської наукової бібліотеки при Міністерстві культури УРСР, 30 вересня 1969 р. одну книгу було передано до Музею Янки Купали у Мінську [1].

У 2002–2006 р. фонд відділу рідкісної книги ЛННБ України ім. В. Стефаника поповнив другий фрагмент книгозбірні І. Свенціцького у кількості 1642 прим. [18]. Книжки, які були сильно понижені через несприятливі умови зберігання [26, с. 458], реставровані і нині зберігаються окремим фондом у відділі рідкісної книги. Йому присвоєно іменне маркування (СВЦ).

Решта книгозбірні вченого, яка залишилась в Національному музеї у Львові

	<p>ім. Андрея Шептицького (далі — НМЛ) (пошкоджена пліснявою і вимагає додаткових дезинфікаційних заходів), знаходиться на горищі Музею (просп. Свободи, 20) з метою природного просушування. Архів І. Свенціцького (неопрацьований) з тих же причин зберігається в ізоляторі НМЛ (за інформацією Д. Посацької)*.</p> <p>Власницькі знаки: автограф; штамп з текстом «Із книгозбору Іларіона Свенціцького» роботи І. Г. Пантелюка [1].</p>
<p>Щурата В. Г. Бібліотека. Належала відомому укр. поетові, перекладачеві та філологу Щурату Василю Григоровичу (1871–1948). Формувалася в кінці 19 ст. — 20–30-х роках 20 ст., переважно у Львові, де проживав фундатор. Це велика гуманітарна бібліотека, в основі якої були книги з питань укр. філології, історії, фольклору, етнографії та художня література. Після смерті власника книгозбірня перейшла у спадщину до його сина Степана, а потім до дочки. <i>Подальша доля бібліотеки невідома.</i></p>	<p>Щурат Василь Григорович (24.08.1871, с. Вислобоків на Львівщині — 27.04.1948, Львів) — поет, фольклорист, літературознавець; дійсний член НТШ, академік АН УРСР (з 1929 р.); співробітник редакції газети «Буковина» (1896–1898), вчитель Перемиської (1898–1901), Бродівської (1901–1907) та Львівської (1907–1914) гімназій; викладач та ректор Українського таємного ун-ту у Львові (1921–1923), голова НТШ у Львові (1915–1923); вчитель і директор жіночої гімназії оо. Василян у Львові (1921–1934), проф. Львів. держ. ун-ту (1939–1941), директор філії Львів. держ. наук. 6-ки АН УРСР (1944–1948) [37, с. 222–224].</p> <p>За «Хроніками НТШ», у 1903–1938 рр. В. Щурат подарував Бібліотеці НТШ понад 300 т. книжок та рукописів.</p> <p>Приватна домашня книгозбірня В. Щурата налічує близько 5–6 тис. томів (за свідченнями о. Севастіяна (Дмитруха)**).</p>

* Автор висловлює щирю вдячність Дануті Посацькій, головному зберігачеві фондів НМЛ, за надані відомості.

** Автор висловлює подяку ігумену Святооуспенської Унівської Лаври о. Теодору (Мартинюку) та ієромонаху Студійського уставу о. Севастіяну Дмитруху за надані відомості.

	<p>Після смерті власника б-ка перейшла до його сина, Степана Щурата (1909–1990). У 1995 р. дружина сина — Олександра Гургула-Щурат (пом. 18.02.1996) заповіла квартиру разом з майном, у т. ч. «науковою книжковою бібліотекою Василя Щурата та колекцією картин різних авторів» Святоуспенській Унівській Лаврі Студійського уставу [13]. Перебуваючи у власності оо. Студитів, книгозбірня зберігається в помешканні на вул. Верхратського [16, с. 65; 47, с. 274]. З метою удоступнення широкому загалу здійснюється її опрацювання на підставі карткового каталогу, який склав власник В. Щурат.</p> <p>Власницькі знаки: печатка з криптонімом «ВЩ»; штамп з написом «Бібліотека В. Щурата. Ч. ...».</p> <p>Архів В. Щурата у 1982 р. син Степан передав до ЛНБ ім. В. Стефаніка, де він зберігається у відділі рукописів (ф. 206) [10; 37, с. 222-224]. Листування, документи офіційно-ділового характеру промарковані штампом «Бібліотека В. Щурата» [2]; творчі рукописи (переклади, власні художні твори, статті, виступи) — круглою печаткою із криптонімом.</p>
--	--

Підсумовуючи, варто ще раз наголосити, що відтворення цілісного національного науково-культурного простору неможливе без якомога повнішого представлення бібліотечної мережі на основі достовірних джерел. Адже, «наперед програшним є поле студій, ... зоране без належної джерельної бази» [17, с. 143].

Незважаючи на численні зауваження до «Словника», необхідно визнати, що Іван Лисенко започаткував дуже потрібну справу. Тому побажаємо авторові підготувати друге, виправлене і доповнене, видання.

1. Акт передачі «білорусіки» з книгозбору професора І. С. Свенціцького у відділ рідкісної книги Львівської наукової бібліотеки при Міністерстві культури УРСР, 30 вересня 1969 р. // Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького. Фондовий архів.
2. *Баб'як П.* Листи Осипа Маковея до Василя Щурата / *Петро Баб'як* // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 1997. — Т. ССXXXIV : Праці Філологічної секції. — С. 543-565.
- 2а. *Базилевський В.* Про «Словник співаків України» та його автора Івана Лисенка / *В. Базилевський* // Літературна Україна. — 1998. — 14 трав. — С. 7.
3. Бібліотека Івана Франка. Науковий опис : у 4 т. Т. 1 / [упоряд.: *Г. Бурлака (наук. керівник), С. Захаркін, Р. Кисельов* та ін. ; перед. слово *М. Жулинського* ; вступ. стаття *Я. Мельник*]. — Київ : [Критика], 2010. — 624 с.
4. Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка: книги і люди : матеріали круглого столу / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника, НТШ у Львові ; упорядкув. та заг. ред. текстів *Л. І. Льницької*. — Львів, 1996. — 138 с.
5. *Біганський Р. М.* Сторінка з історії співдружності культур білоруського та українського народів: (Збірка білоруських книг І. С. Свенціцького у фондах бібліотеки) / *Р. М. Біганський* // Книга і знання : тематич. зб. наук. праць. — Львів, 1974. — С. 124-141.
6. *Біганський Р. М.* Франтішек Ржегорж як колекціонер книжок та його особиста бібліотека / *Р. М. Біганський* // Бібліотекознавство та бібліографія / АН УРСР, ЛНБ ім. В. Стефаника. — Львів, 1982. — С. 35-51.
7. *Бродик З.* З історії книжкової колекції Михайла Возняка / *Зоряна Бродик* // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника : [зб. наук. праць]. — Львів, 2005. — Вип. 13. — С. 458-463.
- 7а. *Булаховська Ю.* Велика книга про малу батьківщину [— «Валківська енциклопедія» Івана Лисенка] / *Ю. Булаховська* // Голос України. — 2001. — 18 лип.
- 7б. *Булаховська Ю.* «Співаки України» Івана Лисенка / *Юлія Булаховська* // Кримська світлиця. — 2013. — 15 лют. (№ 7).
8. *Галушко М. В.* Особисті бібліотеки А. С. Петрушевича і М. С. Возняка та колекції І. С. Свенціцького і Ф. Ржегоржа як джерело для вивчення історії слов'янських народів (З фондів ЛНБ ім. В. Стефаника АН УРСР) / *М. В. Галушко* // Бібліотека — скарбниця духовності : міжнар. наук. конф., присвяч. 50-річчю Львів. наук. б-ки ім. В. Стефаника АН України, Львів, 5-8 верес. 1990 р. — Київ : Наук. думка, 1993. — С. 130-139.

9. Горак Я. Музична бібліотека Володимира Садовського / Яким Горак, Северин Тихий // Українська музика. — 2014. — Чис. 3 (13). — С. 65-95.
- 9а. Грузін Д. В. Лисенко Іван Максимович / Д. В. Грузін // Енциклопедія історії України. — Київ : Наук. думка, 2009. — Т. 6 : Ла–Мі. — С. 155-156 : фото.
10. Дзьобан О. О. Архів академіка АН УРСР В. Г. Щурата : (Огляд рукописних і документальних матеріалів) / О. О. Дзьобан // Бібліотека — науці : зб. наук. статей / АН УРСР, ЛНБ ім. В. Стефаніка. — Київ : Наук. думка, 1990. — С. 77-88.
11. Дзьобан О. О. Меморіальна бібліотека Олександра Кониського в НТШ / О. О. Дзьобан // Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка: книги і люди : матеріали круглого столу. — Львів, 1996. — С. 29-35.
12. Загайкевич М. Роздуми про музичну бібліографію [Електронний ресурс] / Марія Загайкевич. — Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39403/03-Zagajkevych.pdf?sequence=1>. — Назва з екрана. — Дата перегляду: 8 черв. 2014 р.
13. Заповіт Олександри Гургули-Щурат Святоуспенській Унівській Лаврі, 21 червня 1995 р. // Святоуспенська Унівська Лавра. Архів.
14. «І тільки незмінна книга!» : зб. статей до 120-річчя від дня народж. Юрія Олексійовича Меженка (1892–1969) / НАН України, НБУ ім. В. І. Вернадського ; [упоряд., наук. ред. Н. В. Стрішенець]. — Київ, 2013. — 117, [2] с.
15. Ларіон Свенціцький : біобібліогр. покажчик / М-во освіти і науки України, ЛНУ ім. І. Франка, Наук. б-ка ; [уклад. Людмила Панів ; наук. ред. Лідія Коць-Григорчук]. — Львів, 2008. — 677 с. : іл. — (Українська біобібліографія. Нова серія ; чис. 27).
16. Льницька Л. «Русалка Днѣстровая» (1837) у бібліотеках і музеях світу : іст.-книгозн. дослідж. / Луїза Льницька. — Львів, 2007. — 247 с.
17. Капраль М. «У своєму соку», або чи вартісним є дослідження без архівних джерел / Мирон Капраль // Український гуманітарний огляд / НУ «Києво-Могилянська академія», Т-во дослідників Центрально-Східної Європи. — Київ : Критика, 2008. — С. 133-144. — Рец. на кн.: Миряне и церковь: религиозные братства Киевской митрополии в конце XVI века / С. С. Лукашова. — Москва : Ин-т славяноведения Рос. Академии наук, 2006. — 320 с.
18. Книги сумарного обліку літератури, №23-25, №№ записів 053...396 // ЛННБ України ім. В. Стефаніка. Відділ формування інформаційних ресурсів.

19. *Колосовська О.* Автографи на книгах бібліотеки А. С. Петрушевича / *О. Колосовська* // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника : [зб. наук. праць]. — Львів, 2003. — Вип. 11. — С. 39-72.
20. *Колосовська О.* Бібліотека Народного Дому: з історії формування фондів / *Колосовська Ольга* // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника : [зб. наук. праць]. — Львів, 2002. — Вип. 9/10. — С. 114-134.
21. *Колосовська О.* Формування славістичної бібліотеки Антона Петрушевича / *Ольга Колосовська* // Проблеми слов'янознавства : зб. наук. праць. — Львів, 2004. — Вип. 54. — С. 190-201.
22. *Кострова М.* Українські бібліотеки і музеї Львова в часі Першої світової війни: доля фондів / *Майя Кострова* // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника : [зб. наук. праць]. — Львів, 2005. — Вип. 13. — С. 320-335.
- 22а. *Кочевський В.* Народжена з добротворчих джерел (про «Валківську енциклопедію») / *В. Кочевський* // Літературна Україна. — 2003. — 27 лют.
23. *Кривенко М.* Бібліотека Перемиської греко-католицької капітули у світлі архівних матеріалів м. Любліна / *Маргарита Кривенко* // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника : зб. наук. праць. — Львів, 2009. — Вип. 1 (17). — С. 544-570 : іл.
24. *Кривенко М.* Бібліотека «Студіону» у Львові: переміщення книжкових та рукописних колекцій (1940–1947) / *Маргарита Кривенко* // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника : [зб. наук. праць]. — Львів, 2005. — Вип. 13. — С. 247-267 : іл.
25. *Кривенко М.* Бібліотеки українських діячів у фондї ЛННБ України ім. В. Стефаника: виявлення, облік, наукове використання / *Маргарита Кривенко* // Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника: історія і сучасність : доп. та повідомл. Міжнар. наук. конф., Львів, 28-30 жовт. 2010 р. — Львів, 2010. — С. 201-207.
- 25а. *Кривенко М.* Історичні колекції Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника: з досвіду вивчення та наукової реконструкції / *Маргарита Кривенко, Галина Сварник*. — Львів, 2014. — 112 с.
26. *Кривенко М.* Марія Свенціцька — бібліотекар, педагог-германіст, дослідник : [передм. до спогадів М. Свенціцької] / *Маргарита Кривенко* // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника : [зб. наук. праць]. — Львів, 2006. — Вип. 14. — С. 454-461.

27. *Кунанець Н. Е.* Бібліотечна справа на західноукраїнських землях (XIII ст. — 1939 р.) : консолідований інформаційний ресурс : монографія / *Н. Е. Кунанець* ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львівська політехніка». — Львів : Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2011. — 446 с., іл.
28. *Кунанець Н. Е.* Наукові бібліотеки Львова (1784–1939) : особливості становлення і розвитку, формування фондів та колекцій / *Н. Е. Кунанець* ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львівська політехніка». — Львів : Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2010. — 241 с., іл.
- 28а. *Кухар Р.* Енциклопедія співаків Івана Лисенка / *Роман Кухар* // Українські вісті (США). — 1999. — 8 серп.
29. *Лисенко І.* Словник українських приватних бібліотек / *Іван Лисенко*. — Київ : Рада, 2009. — 212, [3] с.
30. [*Лисенко І.*]. Словник українських приватних бібліотек // Шкільна бібліотека (Київ). — 2012. — № 17/18. — С. 41–46 ; №19/20. — С. 56–60 ; № 21/22. — С. 77–82 ; 2013. — № 1/2. — С. 14–19 ; № 5/6. — С. 53–58.
31. Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України : покажчик видань бібліотеки та літератури про її діяльність (2001–2005) / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника ; [уклад. *В. М. Мартинович*]. — Львів, 2007. — 298, [1] с.
32. Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України : покажчик видань бібліотеки та літератури про її діяльність (1981–2000 рр.) / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника ; [уклад.: *Л. П. Квятковська, В. М. Мартинович*]. — Львів, 2004. — 323 с.
33. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника: переміщення і втрати фондів. Т. 1 (1939–1945) : зб. док. і матеріалів / НАН України, ЛННБ України ім. В. Стефаника, Н.-д. від. іст. колекцій ; [упоряд.: *Галина Сварник* (керівник), *Роман Дзюбан, Маргарита Кривенко, Леся Кусий, Володимир Муравський*]. — Львів, 2010. — L, 565, [1] с. — (Джерелознавча серія).
34. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника : покажчик видань бібліотеки та літератури про її діяльність (2006–2009) / НАН України, ЛННБ України ім. В. Стефаника ; [уклад.: *Л. О. Ільницька, М. З. Литвин, І. В. Морозова, В. М. Мартинович*]. — Львів, 2010. — 276, [1] с.
35. *Мицик Ю.* Перша ластівка : Зовсім недавно побачив світло черговий фоліант журналіста, літературознавця і музиколога Івана Лисенка «Валківська енциклопедія» (Харків-Київ-Нью-Йорк, 2000. — 400 с.) [Електронний ресурс] / *о. Юрій Мицик* // Юрій Мицик : Сайт українського історика Юрія Мицика. — Режим доступу: <http://mytsyk.com/persha-lastivka/>. — Назва з екрана. — Дата перегляду: 3 верес. 2014 р.

- 35а. *Москалець О.* Вокальна енциклопедія : Музикознавець Іван Лисенко написав унікальну книгу, яка йшла до читача 40 років / *Олександр Москалець* // *День*. — 2011. — 28 верес.
- 35б. *Москалець О.* Перша музична енциклопедія в Україні / *Олександр Москалець* // *Голос України*. — 2006. — 4 лют.
36. Музична бібліотека Модеста Менцинського : каталог / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника ; [уклад. і авт. передм. *О. П. Осадія*]. — Львів, 1994. — 248 с.
37. Особисті архівні фонди відділу рукописів : анот. покажчик / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника ; [уклали: *П. Баб'як, О. Дзьобан, С. Домбровська, М. Трегуб*]. — 2-ге виправл. і допов. вид. — Львів, 1995. — 271 с.
38. *Панькова С.* Київські приватні книгозбірні М. Грушевського: історії та долі / *Світлана Панькова* // *Пам'ятки України : історія та культура*. — 2013. — № 10. — С. 46-55.
39. *Панькова С.* Приватні книгозбірні Михайла Грушевського: їх історія та долі / *Світлана Панькова* // *Записки Наукового товариства імені Шевченка*. — Львів, 2013. — Т. ССLXV : *Праці Історично-філософичної секції*. — С. 451-476.
- 39а. Письменники Східної України (Донеччина, Луганщина, Харківщина) : бібліогр. покажчик [Електронний ресурс] / уклад. Рокіта Р. О. ; посібник складено відділом ДБІР ЦРБ № 141 (Деснянська ЦБС). — Київ, 2012. — Режим доступу: http://ogulczl.ucoz.ru/blog/lisenko_ivan_maksimovich/2010-08-09-75. — Назва з екрана. — Дата перегляду: 18 трав. 2014 р.
40. *Сварник Г.* Архів товариства «Просвіта»: історія формування, сучасний стан / *Галина Сварник* // *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника : зб. наук. праць*. — Львів, 2009. — Вип. 1 (17). — С. 571-600.
41. *Сварник Г.* Архівні та рукописні збірки Наукового товариства ім. Шевченка в Національній бібліотеці у Варшаві : каталог-інформатор / *Галина Сварник*. — Варшава ; Львів ; Нью-Йорк : Укр. архів ; НТШ, 2005. — 352 с. : іл.
42. *Сварник Г.* Збірки Меморіальної бібліотеки-архіву Ярослава Дашкевича / *Галина Сварник* // *Українське джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни на порозі XXI ст. : матеріали Міжнар. наук. конф., присвяч. 85-літтю від дня народж. Ярослава Дашкевича (13-14 груд. 2011 р., м. Львів)*. — Львів, 2013. — С. 96-105. — (Серія «Львівські історичні праці. Матеріали засідань і конференцій» ; вип. 2).

43. *Сварник І.* Бадецький Кароль Юзеф / *Іван Сварник* // Українські архівісти : бібліограф. довідник. — Київ, 1999. — Вип. 1 : XIX ст. — 1930-ті роки. — С. 27-29.
44. *Сідун О.* Автографи на книгах з приватної бібліотеки Іларіона Свенціцького / *Ольга Сідун, Володимир Труш* // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника : зб. наук. праць. — Львів, 2012. — Вип. 4 (20). — С. 381-409.
45. *Солук В.* Обмінно-резервні фонди Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України: загальна характеристика фонду та основні проблеми роботи з ним / *Віра Солук* // Бібліотеки на західноукраїнських землях XVIII–XX ст. : доп. та повідомл. Другої наук. конф., Львів, 29-30 жовт. 2004 р. — Львів, 2006. — С. 113-123.
46. *Федорук О.* [Рецензія] / *Олесь Федорук* // Український археографічний щорічник. — Київ, 2010. — Вип. 15. — С. 656-660. — (Український археографічний збірник ; т. 18). — Рец. на кн.: Бібліотека Івана Франка. Науковий опис : у 4 т. Т. 1 / [упоряд.: *Г. Бурлака (наук. керівник), С. Захаркін, Р. Кисельов* та ін. ; переднє слово *М. Жулинського* ; вступ. стаття *Я. Мельник*]. — Київ : [Критика], 2010. — 624 с.
47. *Худаш М.* Із моїх спогадів про доктора філологічних наук Степана Васильовича Щурата / *Михайло Худаш* // Народознавчі зошити. — 2009. — № 1/2. — С. 260-280.
48. Центральний державний історичний архів України, м. Львів : путівник / ЦДІА України, м. Львів, Держ. архів у м. Перемишль ; [путівник підгот.: *Ольга Гневишева, Уляна Єдлінська, Уляна Кристалович, Галина Сварник* та ін.]. — Львів ; Перемишль, 2003. — 487, [3] с., іл.
49. *Чирук Є.* Бібліотека Михайла Павлика: бібліографічна реконструкція за обліковою документацією / *Євангеліна Чирук* // Збереження й дослідження історико-культурної спадщини в музейних зібраннях: історичні, мистецтвознавчі та музеологічні аспекти діяльності : [доп. та повідомл. Міжнар. наук. конф., Львів, 25-27 верес. 2013 р.] / М-во культури України, Нац. музей у Львові ім. Андрея Шептицького. — Львів, 2013. — С. 490-494.
50. *Янцен В.* Врятувати, зберегти й осмислити. Про долю книжкових зібрань та архівів Дмитра Івановича Чижевського у Німеччині / *Володимир Янцен* ; пер. з рос. *Марія Щербак* // Славістика. — Дрогобиц : Коло, 2003. — Т. I : Дмитро Чижевський і світова славістика : зб. наук. праць / Дрогобиц. держ. пед. ун-т ім. І. Франка, Нім. т-во Яна Амоса Коменського ; ред.: *Роман Мних, Євген Пишеничний*. — С. 135-161.
51. Biblioteki na Wschodnich ziemiach II Rzeczypospolitej : informator / opracowali: *U. Paszkiewicz i in.* — Poznań, 1998. — 795, [4] s.

52. Biblioteki naukowe w Generalnym Gubernatorstwie w latach 1939–1945 : wybór dokumentów źródłowych / wybór i oprac. *Andrzej Mężynski* przy współpracy *Hanny Łaskarzewskiej*. — Warszawa, 2003. — XXXIV, 540 s.
53. *Matwijów M.* Walka o lwowskie dobra kultury w latach 1945–1948 / *Maciej Matwijów*. — Wrocław : T-wo Przyjacół Ossolineun, 1996. — 334, [1] s. : il.
54. *Matwijów M.* Zakład Narodowy imienia Ossolińskich w latach 1939–1946 / *Maciej Matwijów*. — Wrocław : T-wo Przyjacół Ossolineun, 2003. — 350 s., il.
55. *Paszkievicz U.* Rękopiśmienne inwentarze i katalogi bibliotek z ziem wschodnich Rzeczypospolitej (spis za lata 1510–1939) / *Urszula Paszkievicz* ; M-wo kultury i sztuki, Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Polskiego dziedzictwa kulturalnego za Granicą ; [red. *Hanna Łaskarzewska*]. — Warszawa : DiG, 1998. — 260 s. — (Polskie dziedzictwo kulturalne. Seria B. Wspólne Dziedzictwo).
56. *Paszkievicz U.* Rękopiśmienne inwentarze i katalogi bibliotek z ziem wschodnich Rzeczypospolitej (spis za lata 1553–1939) / *Urszula Paszkievicz*. — Warszawa, 1996. — 96 s.
57. Słownik pracowników książki polskiej / pod red. *I. Treichel*. — Warszawa ; Łódź : Państwowe Wyd-wo Naukowe, 1972. — 1042 s.
58. Słownik pracowników książki polskiej : Suplement / pod red. *I. Treichel*. — Warszawa ; Łódź : Państwowe Wyd-wo Naukowe, 1986. — 414 s.
59. Słownik pracowników książki polskiej : Suplement 2 / pod red. *H. Tadeusiewicz*. — Warszawa : Wyd-wo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2000. — 204 s. — (Seria: Nauka, Dydaktyka, Praktyka ; 39).
60. Słownik pracowników książki polskiej: Suplement 3 / pod red. *H. Tadeusiewicz*. — Warszawa : Wyd-wo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2010. — 351 s. — (Seria: Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 121).
61. *Szocki J.* Księgozbiory domowe w Galicji Wschodniej (1772–1918) / *Józef Szocki*. — Kraków : Wyd-wo Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2001. — 351, [2] s.
62. Zbiory rękopisów w bibliotekach i muzeach w Polsce / oprac. *Danuta Kamolowa* przy współudziale *Teresy Sieniateckiej*. — Wyd. 2-e, poprawione i rozszerzone. — Warszawa : Biblioteka Narodowa, 2003. — XLIII, 561 s.
63. Zbiory rękopisów w bibliotekach i muzeach w Polsce : indeks / oprac. *Danuta Kamolowa i Teresa Sieniatecka*. — Wyd. 2-e, poprawione i rozszerzone. — Warszawa : Biblioteka Narodowa, 2003. — 263 s.